

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา

อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

กันยายน 2567

สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10 กรมพัฒนาที่ดิน

จัดการทรัพยากรดินระดับตำบล

ประชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA)

ดำเนินการโดย

สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี

พื้นที่เขต ๑๐ กรมพัฒนาที่ดิน

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน ในปีงบประมาณ 2568	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2533-2564	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัด กาญจนบุรี ปี 2565	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2565	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัด กาญจนบุรี ปี 2565	2-12
3-1	สมบัติดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	3-5
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	6-7
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2567	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-10

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	2-2
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	3-7
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	6-6
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

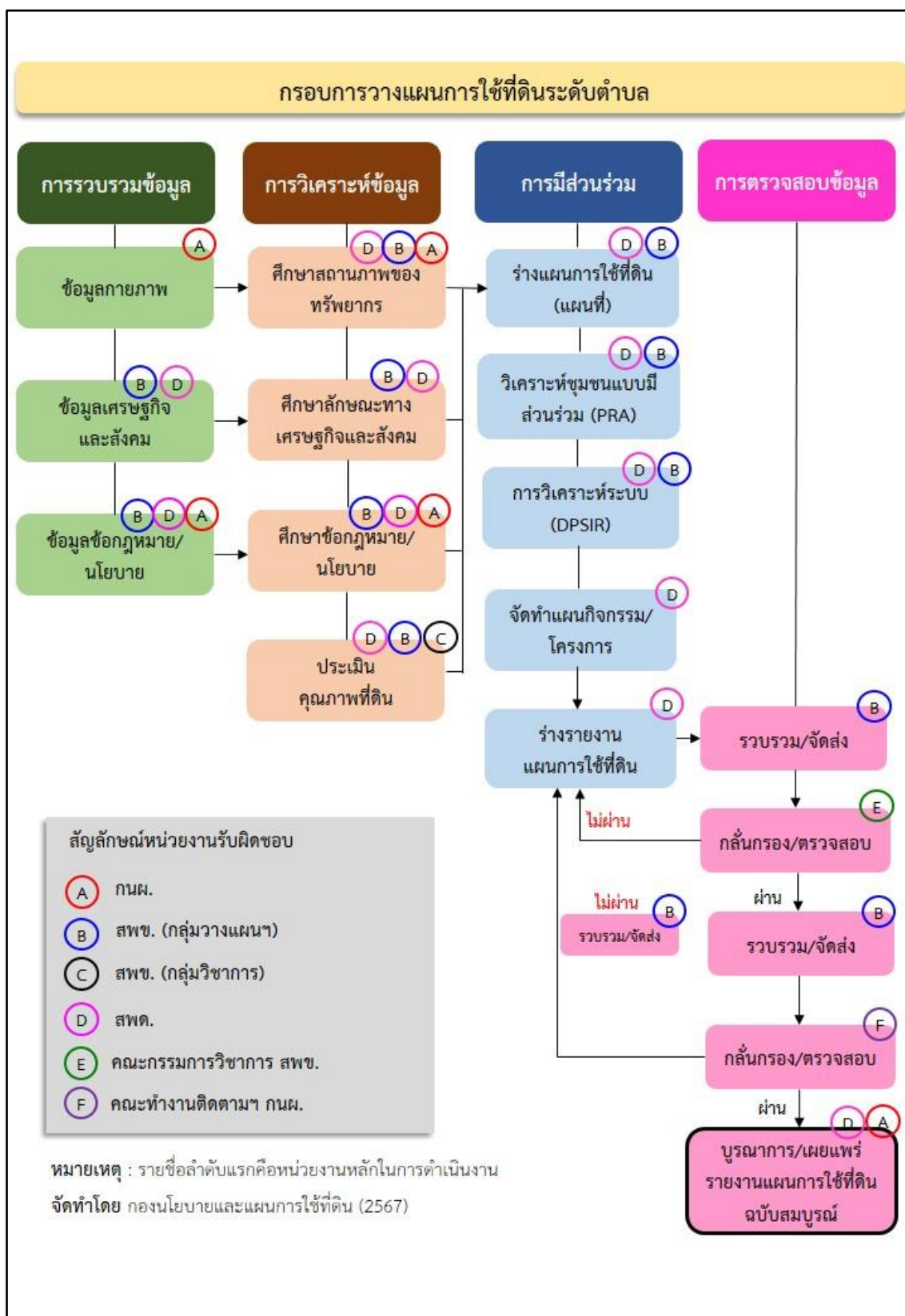

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ตำบลน่าอยู่ มุ่งสู่เกษตรปศุสัตว์ พื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี การศึกษาดีทันสมัย ใส่ใจคุณภาพชีวิต
บริหารงานมีประสิทธิภาพ” (เทศบาลตำบลห้วยกระเจา, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

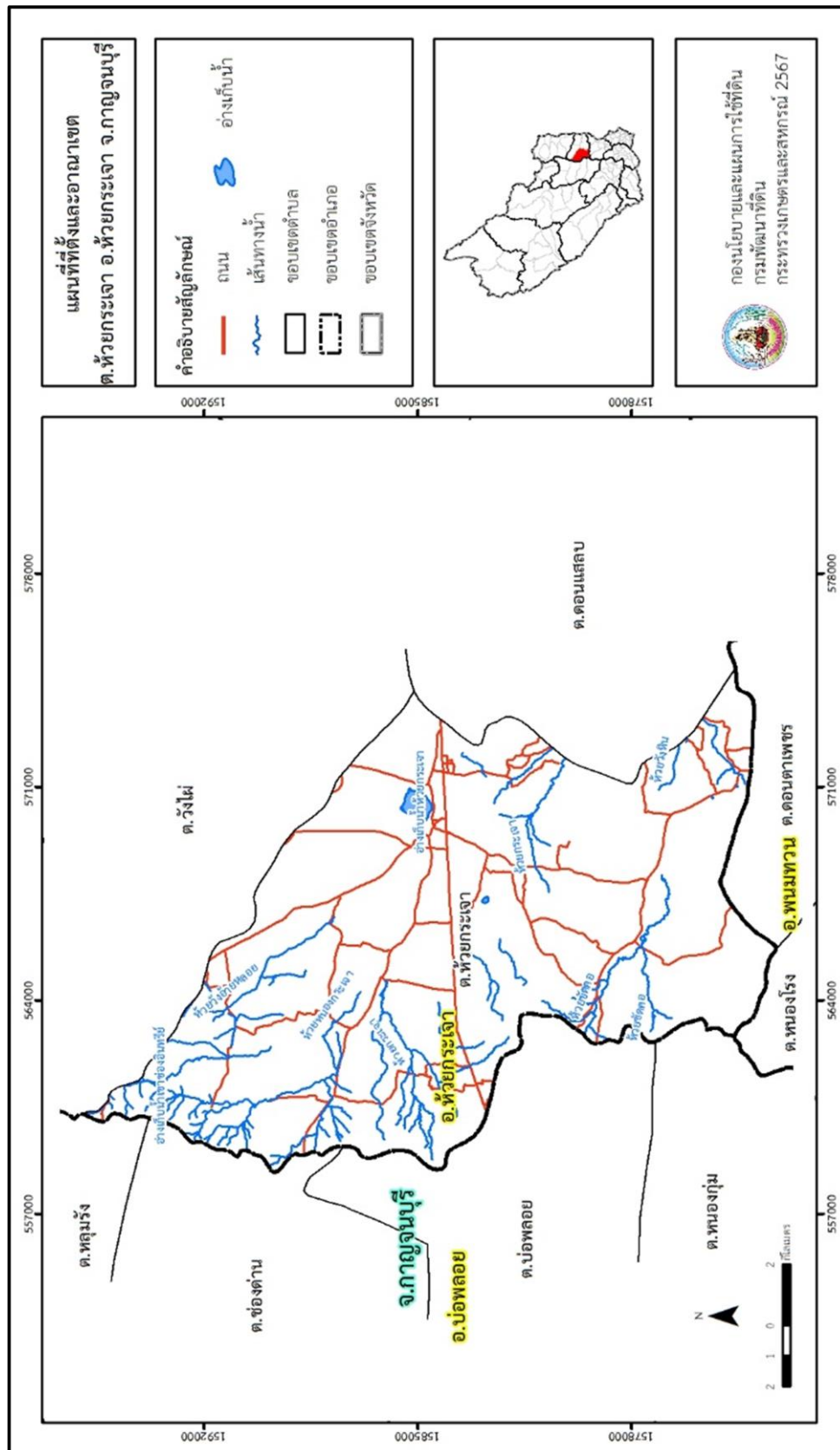
ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอห้วยกระเจา มีพื้นที่ประมาณ 198.10 ตารางกิโลเมตร หรือ 123,810 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลหุ้มร้าง อำเภอบ่อพลอย ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลหนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย ตำบลหนองโรง ตำบลดอนตาเพชร อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลวังไผ่ ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลช่องด่าน ตำบลบ่อพลอย อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 21 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านช่อง	หมู่ที่ 12 บ้านพยอมงาม
หมู่ที่ 2 บ้านห้วยกระเจา	หมู่ที่ 13 บ้านกรอกฟ้าสาธุการ
หมู่ที่ 3 บ้านห้วยกระเจา	หมู่ที่ 14 บ้านทุ่งใหญ่
หมู่ที่ 4 บ้านดงตาอินทร์	หมู่ที่ 15 บ้านไพรงาม
หมู่ที่ 5 บ้านเขากรวด	หมู่ที่ 16 บ้านดอน
หมู่ที่ 6 บ้านหัวอ่าง	หมู่ที่ 17 บ้านโกรกสมอ
หมู่ที่ 7 บ้านเขาศาลา	หมู่ที่ 18 บ้านโกรกแสบ
หมู่ที่ 8 บ้านทัพพระยา	หมู่ที่ 19 บ้านทุ่งคูณ
หมู่ที่ 9 บ้านไผ่งาม	หมู่ที่ 20 บ้านทุ่งประดู่
หมู่ที่ 10 บ้านอุดมสุข	หมู่ที่ 21 บ้านดอนสว่าง
หมู่ที่ 11 บ้านทุ่งมังกะหร่า	

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่เขา มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยกระเจา ห้วยขัดคอ ห้วยตายอด

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 พบว่า ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.0 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 19.1 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 981.2 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 104 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 211.8 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศเกษตร อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หา ช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรใน เขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี¹

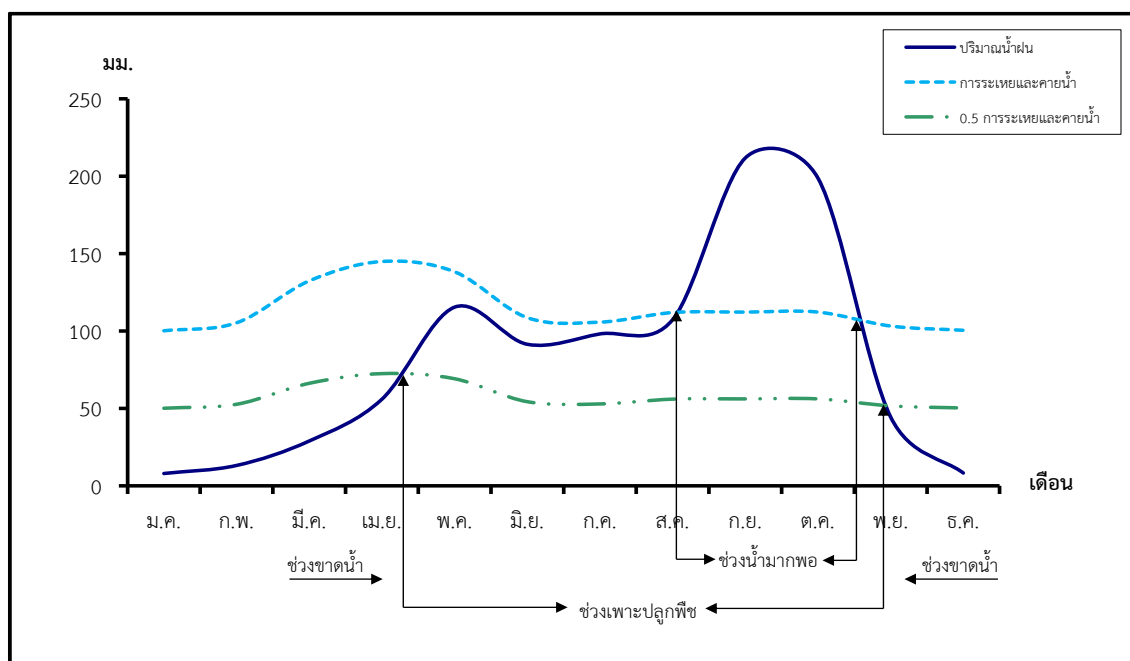
พ.ศ. 2537-2566

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	19.1	31.5	25.0	73.0	7.9	1.2	100.1	7.8
ก.พ.	21.2	33.8	27.2	72.0	13.1	1.6	105.3	12.8
มี.ค.	23.5	36.0	29.2	70.0	28.9	3.3	132.4	27.6
เม.ย.	24.9	37.0	30.5	69.0	55.9	5.2	144.9	50.9
พ.ค.	25.3	35.9	30.1	73.0	115.4	11.8	138.3	94.1
มิ.ย.	24.9	34.8	29.4	74.0	91.4	13.5	108.6	78.0
ก.ค.	24.5	34.0	28.8	75.0	98.1	15.2	105.7	82.7
ส.ค.	24.5	34.1	28.7	76.0	107.3	15.3	111.9	88.9
ก.ย.	24.2	33.6	28.3	80.0	211.8	18.0	112.2	140.0
ต.ค.	23.7	32.6	27.8	82.0	198.8	13.9	112.2	135.6
พ.ย.	22.4	32.0	26.9	77.0	44.4	4.4	103.2	41.2
ธ.ค.	20.0	31.0	25.2	73.0	8.2	1.4	100.4	8.1
เฉลี่ย	23.2	33.9	28.1	74.5	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	981.2	104.8	1,375.2	767.7

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,020 ไร่ หรือร้อยละ 3.25 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 96,649 ไร่ หรือร้อยละ 78.05 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 21,056 ไร่ หรือร้อยละ 17.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่
- 2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 64,263 ไร่ หรือร้อยละ 51.91 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ไร่ร้าง
- 3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 9,973 ไร่ หรือร้อยละ 8.04 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส ปาล์ม น้ำมัน สะเดา
- 4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 831 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง/มะขาม ไม้ผลผสม กล้วย
- 5) พืชสวน มีเนื้อที่ 107 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ได้แก่ พืชผัก

6) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 419 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงสุกร พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 16,246 ไร่ หรือร้อยละ 13.13 ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าปลูก สมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 2,892 ไร่ หรือร้อยละ 2.34 ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 4,003 ไร่ หรือร้อยละ 3.23 ได้แก่ พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม บ่อลูกรัง

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,020	3.25
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,668	2.15
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	552	0.45
U405	ถนน	288	0.23
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	371	0.30
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	12	0.01
U603	สุสาน ป่าช้า	72	0.06
U605	สถานีบริการน้ำมัน	57	0.05
A	พื้นที่เกษตรกรรม	96,649	78.05
A100	นาร้าง	73	0.06
A101	นาข้าว	20,983	16.95
A200	ไร่ร้าง	730	0.59
A203	อ้อย	32,569	26.31
A204	มันสำปะหลัง	30,934	24.99
A205	สับปะรด	18	0.01
A213	ข้าวฟ่าง	9	0.01
A229	พริก	3	-

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	315	0.25
A301	ไม้ยืนต้นผสม	290	0.23
A302	ยางพารา	430	0.35
A303	ปาล์มน้ำมัน	1,239	1.00
A304	ยูคาลิปตัส	7,030	5.68
A306	สะเดา	437	0.35
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	105	0.08
A322	กฤษณา	127	0.10
A401	ไม้ผลผสม	276	0.22
A405	มะพร้าว	4	-
A407	มะม่วง	11	0.01
A407/A412	มะม่วง/มะขาม	323	0.26
A408	มะม่วงหิมพานต์	43	0.03
A409	พุทรา	24	0.02
A411	กล้วย	67	0.05
A412	มะขาม	35	0.03
A414	ฝรั่ง	2	-
A415	มะละกอ	35	0.03
A422	มะนาว	11	0.01
A502	พืชผัก	107	0.09
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	47	0.04
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	4	-
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	246	0.20
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	122	0.10

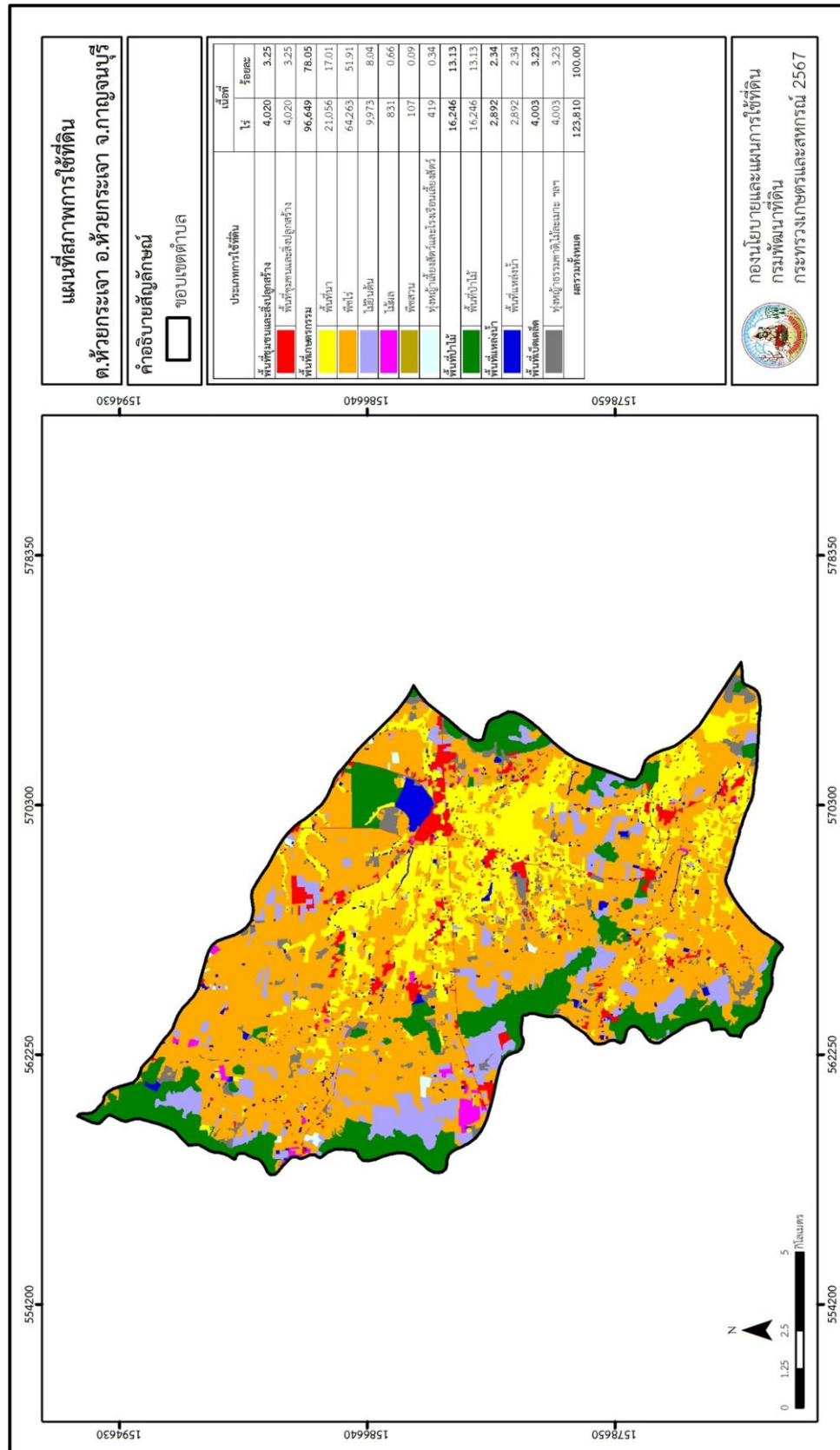

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F	พื้นที่ป่าไม้	16,246	13.13
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	83	0.07
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	14,634	11.82
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	1,529	1.24
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	4,003	3.23
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	12	0.01
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	3,103	2.51
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	97	0.08
M302	บ่อลูกรัง	335	0.27
M304	บ่อดิน	17	0.01
M405	พื้นที่ถม	439	0.35
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	2,892	2.34
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	114	0.09
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	41	0.03
W201	อ่างเก็บน้ำ	1,010	0.82
W202	บ่อน้ำในไร่นา	1,704	1.38
W203	คลองชลประทาน	23	0.02
ผลรวมทั้งหมด		123,810	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลห้วยกระเจา มีประชากรรวม 9,109 คน แยกเป็นชาย 4,475 คน เป็นหญิง 4,634 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 45.98 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,484 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,331 ครัวเรือน หรือร้อยละ 66.91 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,153 ครัวเรือน หรือร้อยละ 33.09 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลห้วยกระเจา	3,484	4,475	4,634	9,109
หมู่ที่ 0 ห้วยกระเจา	2	10	8	18
หมู่ที่ 1 ซ่อง	136	210	204	414
หมู่ที่ 2 ห้วยกระเจา	313	343	365	708
หมู่ที่ 3 ห้วยกระเจา	406	387	385	772
หมู่ที่ 4 ดงตาอินทร์	190	250	238	488
หมู่ที่ 5 เขากรวด	106	176	167	343
หมู่ที่ 6 หัวอ่าง	437	387	408	795
หมู่ที่ 7 เขาศาลา	165	266	296	562
หมู่ที่ 8 ทับพระยา	184	277	279	556
หมู่ที่ 9 ไผ่งาม	147	237	237	474
หมู่ที่ 10 อุดมสุข	180	213	238	451
หมู่ที่ 11 พุ่มมั่งกะหว่า	113	181	173	354
หมู่ที่ 12 พยอมงาม	102	171	184	355
หมู่ที่ 13 กรอกฟ้าสาธุการ	82	104	112	216
หมู่ที่ 14 พุ่มใหญ่	210	261	256	517
หมู่ที่ 15 ไพรงาม	118	180	189	369
หมู่ที่ 16 ดอน	83	122	119	241
หมู่ที่ 17 โกรกสมอ	127	131	117	248
หมู่ที่ 18 โกรกแสลบ	112	158	164	322
หมู่ที่ 19 พุ่มคูณ	96	127	159	286
หมู่ที่ 20 พุ่มประดู่	77	113	152	265
หมู่ที่ 21 ดอนสว่าง	98	171	184	355

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี
ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด¹⁾	3,484	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,331	66.91
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,153	33.09

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 123,810 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,484 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 35.54 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 96,649 ไร่ หรือร้อยละ 78.05 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 41.46 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,331 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกมันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ข้าว และยูคาลิปตัส ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 213,978 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 71,904 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 126,005 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 43,342 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 87,973 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 29,562 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลห้วยกระเจา	134,330	38,685	17,583	23,380	213,978	71,904	126,005	42,342
หมู่ที่ 1 ช้อง	115,580	214,069	893	177	330,719	87,543	205,404	54,372
หมู่ที่ 2 ห้วยกระเจา	229,164	57,265	17,015	7,560	311,004	120,046	199,765	77,108
หมู่ที่ 3 ห้วยกระเจา	143,627	11,132	11,670	18,689	185,118	68,730	83,658	31,060
หมู่ที่ 4 ดงดาอินทร์	49,479	4,878	31,630	71,715	157,702	67,352	71,105	30,368
หมู่ที่ 5 เขากรวด	171,252	40,598	3,543	5,109	220,502	71,683	158,865	51,645
หมู่ที่ 6 หัวอ่าง	138,081	23,964	14,765	22,419	199,228	69,888	126,211	44,274
หมู่ที่ 7 เขาศาลา	54,544	41,912	25,156	24,356	145,968	54,142	106,912	39,656
หมู่ที่ 8 ทับพระยา	54,877	33,349	31,226	34,594	154,047	46,521	62,770	18,956
หมู่ที่ 9 ไผ่งาม	73,637	57,480	19,455	7,947	158,519	59,523	108,774	40,844
หมู่ที่ 10 อุดมสุข	79,279	21,467	9,792	9,230	119,767	50,912	80,742	34,322
หมู่ที่ 11 ทุ่งมั่งกะหระ	165,195	4,951	1,852	43,827	215,825	59,869	85,423	23,696
หมู่ที่ 12 พยอมงาม	202,041	62,055	93,699	78,219	436,014	113,270	320,223	83,190
หมู่ที่ 13 กรอกฟ้าสารการ	91,585	22,327	23,964	10,255	148,131	45,771	94,727	29,270
หมู่ที่ 14 ทุ่งใหญ่	236,545	11,786	7,014	3,313	258,657	90,248	150,991	52,682
หมู่ที่ 15 ไพรงาม	169,638	7,971	4,928	21,826	204,362	52,813	85,507	22,097
หมู่ที่ 16 ดอน	154,032	71,177	14,452	83,258	322,919	90,593	115,323	32,353
หมู่ที่ 17 โกรกสมอ	157,642	18,457	6,258	7,094	189,451	62,366	163,408	53,793
หมู่ที่ 18 โกรกแสลบ	74,481	17,395	14,025	22,852	128,753	60,988	69,438	32,892
หมู่ที่ 19 ทุ่งคุณ	168,077	22,003	2,408	22,725	215,214	68,830	153,588	49,121
หมู่ที่ 20 ทุ่งประคู้	168,879	19,534	5,310	6,862	200,586	58,758	117,276	34,354
หมู่ที่ 21 ดอนสว่าง	74,041	70,630	43,471	25,267	213,410	52,278	96,240	23,576

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 2,774 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 6,712 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 1,260 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 6,404 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 5,266 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 35,297 ไร่

5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 75,583 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลห้วยกระเจา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 981.2 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลห้วยกระเจา มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยกระเจา ห้วยขี้ดคอ ห้วยตายอด ห้วยวังหิน ห้วยวังอ้ายหลอย และห้วยหนองกระเจา

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขาช่องอินทรีย์ และอ่างเก็บน้ำห้วยกระเจา

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลห้วยกระเจา มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 55 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 20 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ตอน มี 20 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Bka-hb-sLB ดินบางคล้าที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,117 ไร่ หรือร้อยละ 3.33 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-sLA ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 38,761 ไร่ หรือร้อยละ 31.31 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-sLB ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,826 ไร่ หรือร้อยละ 3.90 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-sLB/d3c ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 4,863 ไร่ หรือร้อยละ 3.93 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-sLB/d4c ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่ความลึก 100-150 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 773 ไร่ หรือร้อยละ 0.62 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-vtk-sLB ดินเขาพลองที่เป็นทรายหนามาก มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายนปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 20,888 ไร่ หรือร้อยละ 16.87 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-hb-sLB/d3c ดินเขาพลองที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 2,810 ไร่ หรือร้อยละ 2.27 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-hb,fl-sLA ดินเขาพลองที่มีความอิ่มตัวเบสสูงและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,098 ไร่ หรือร้อยละ 4.12 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-hb,gm-sLA/b ดินเขาพลองที่มีความอิ่มตัวเบสสูงและมีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Ly-sLB ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,123 ไร่ หรือร้อยละ 3.33 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Ly-sLC ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,125 ไร่ หรือร้อยละ 0.91 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Ly-col-sLB ดินลาดหญ้าที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,873 ไร่ หรือร้อยละ 1.51 ของเนื้อที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Ly-hb-sLB ดินลาดหญ้าที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,652 ไร่ หรือร้อยละ 2.14 ของเนื้อที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Ly-Ty-sLB หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินลาดหญ้า และชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,854 ไร่ หรือร้อยละ 6.34 ของเนื้อที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน Mr-hb-sLB ดินแม่ริมที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,704 ไร่ หรือร้อยละ 3.80 ของเนื้อที่ตำบล

16) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslC ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,034 ไร่ หรือร้อยละ 4.87 ของเนื้อที่ตำบล

17) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslD ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 269 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล

18) หน่วยแผนที่ดิน Ty-hb-gslB ดินท่ายางที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล

19) หน่วยแผนที่ดิน Ty-hb-gslC ดินท่ายางที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,876 ไร่ หรือร้อยละ 1.51 ของเนื้อที่ตำบล

20) หน่วยแผนที่ดิน Ty-hb-gslD ดินทำยางที่มีความอิ่มตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 292 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 10,802 ไร่ หรือร้อยละ 8.73 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 21,264 ไร่ หรือร้อยละ 17.17 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ดินบางคล้าที่มีความอิ่มตัวเบสสูง (Bka-hb) ชุดดินทำยาง (Ty) ดินทำยางที่มีความอิ่มตัวเบสสูง (Ty-hb) และดินแม่ริมที่มีความอิ่มตัวเบสสูง (Mr-hb) และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 20,888 ไร่ หรือร้อยละ 16.87 ของเนื้อที่ตำบล คือ ดินเขาพลองที่เป็นทรายหนามาก (Kpg-vtks)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Bka-hb-sB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	4,117	3.33
Kpg-sA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	38,761	31.31
Kpg-sB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	912	0.74
Kpg-sB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,914	3.16
Kpg-sB/d3c	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,445	1.98
Kpg-sB/d3c*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,418	1.95
Kpg-sB/d4c	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	773	0.62
Kpg-vtk-sB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	19,751	15.95
Kpg-vtk-sB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,137	0.92
Kpg-hb-sB/d3c	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	2,810	2.27
Kpg-hb,fl-sA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	5,098	4.12
Kpg-hb,gm-sA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว		<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	25	0.02
Ly-sB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	4,123	3.33
Ly-sC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	981	0.79
Ly-sC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	144	0.12
Ly-col-sB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,873	1.51
Ly-hb-sB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.0-6.5	5.0-6.5	<2	-	988	0.80
Ly-hb-sB*	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.5	5.0-6.5	<2	-	1,664	1.34

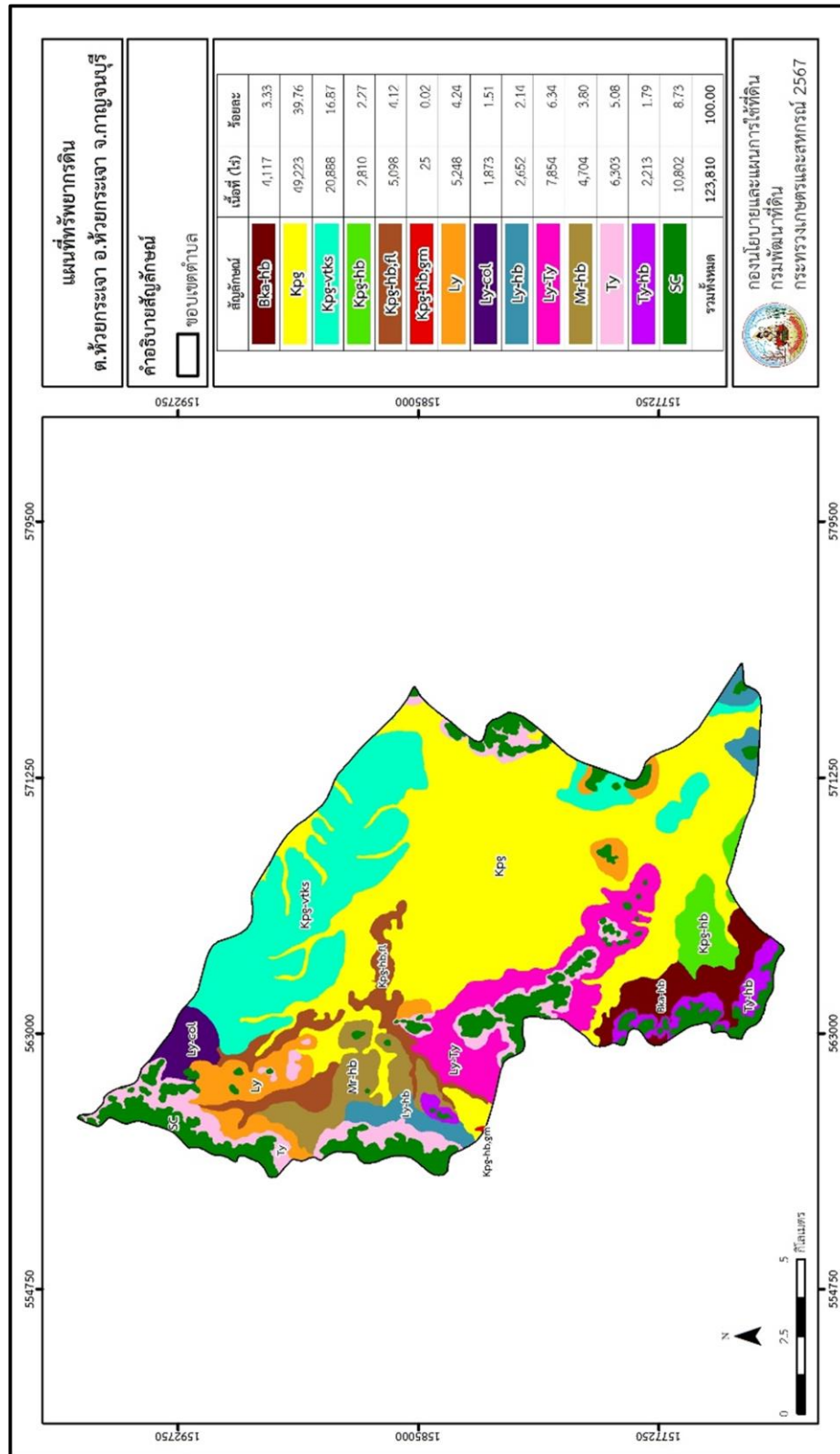
ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาวไรต์ (ซม.)		เนื้อที่ไร่
							ดินบน	ดินล่าง				
Ly-Ty-sIB	2-5	50-100/ 0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.5-6.0	<2	-	-	7,854
Mr-hb-sIB	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	-	4,704
Ty-gsIC	5-12	25-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	-	2,429
Ty-gsIC*	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	-	3,605
Ty-gsID	12-20	25-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	-	178
Ty-gsID*	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	-	91
Ty-hb-gsIB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	-	45
Ty-hb-gsIC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	-	1,515
Ty-hb-gsIC*	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	-	361
Ty-hb-gsID	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-7.0	6.0-8.0	<2	-	-	292
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,802
รวมทั้งหมด											123,810	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลห้วยกระเจา คือ

- 1) ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์
- 2) ขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำในด้านการเกษตร
- 3) ดินกรด
- 4) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร ของตำบลห้วยกระเจา มีความต้องการ 4 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาเกษตรกรไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 4) องค์ความรู้ด้านการจัดการดินที่ถูกต้อง และปัจจัยการผลิต

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) ขาดแรงงานด้านการเกษตร

2.5) แก้ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์

3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) แรงงานด้านการเกษตรลดลง
- 3.4) ราษฎรเรียกร้องสิทธิในที่ดิน

4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) บ่อตักตะกอน
- 5.2) ฝายชะลอน้ำ
- 5.3) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.4) ปฎิรูปที่ดิน
- 5.5) จัดที่ดินโดย คทช.

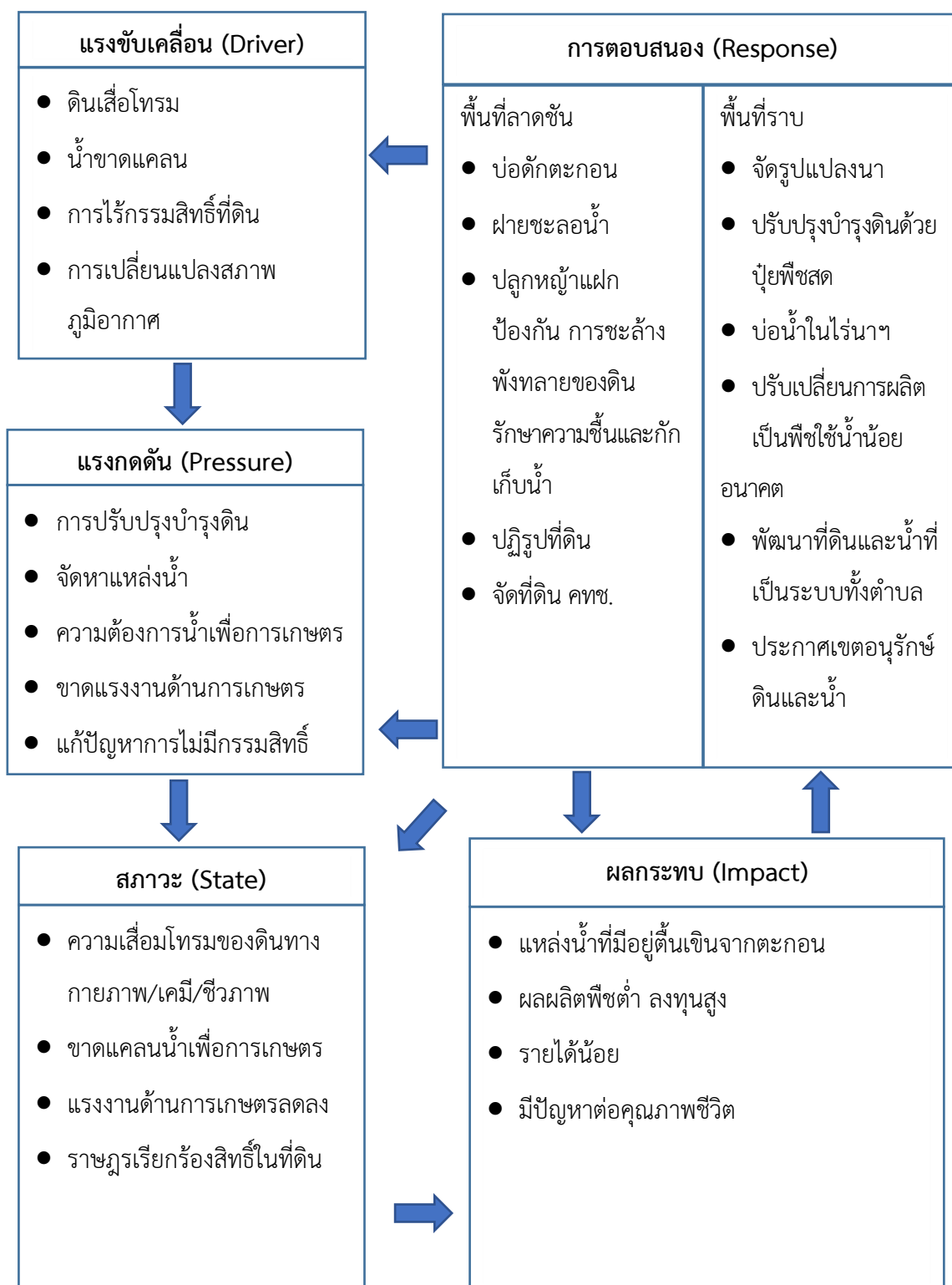
พื้นที่ราบ

- 5.8) จัดรูปแปลงนา
- 5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.10) บ่อน้ำไร่นา
- 5.11) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม

2) อ้อยโรงงาน เกษตรกรมีวิธีการปลูกขึ้นกับลักษณะพื้นที่

(1) อ้อยต้นฝน เหมาะสมปลูกในดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียว โดยอาศัยความชื้นจากฝน

ช่วงแรกที่ตก ต้องเตรียมดินและซักร่องรอฟน ปลูกช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน

3) มันสำปะหลัง เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝน และมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยว 10 – 12 เดือน

ชนิดพืช \ เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1.ข้าวนาปี							ข้าวนาปี					
2.มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
3.อ้อยโรงงาน	อ้อยโรงงาน											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าว ปาล์มน้ำมัน เมล่อน แคนตาลูป พริก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

หน่วยที่ดิน	ยางพารา	อ้อย	ข้าว	ปาล์มน้ำมัน	เมล่อน	แคนตาลูป	พริก
Bka-hb-slB	S3r	S3r	S3o	N	S3r	S3r	S3r
Kpg-hb,fl-slA	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2ns
Kpg-hb,gm-slA/b	S2on	S2ons	S2on	S2n	S2n	S2n	S2ons
Kpg-hb-slB/d3c	S2ns	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kpg-slA	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2ns
Kpg-slB/d3c	S2ns	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kpg-slB/d3c*	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2ns
Kpg-slB/d4c	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2ns
Kpg-slB	S2ns	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kpg-slB*	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2ns
Kpg-vtks-lsB	S2ns	S2ns	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kpg-vtks-lsB*	S2n	S2ns	S3o	S2n	S2n	S2n	S2ns
Ly-col-slB	S2rns	S2rns	S3o	S3r	S2rns	S2rns	S2rns
Ly-hb-slB	S2rns	S2rns	S3o	S3r	S2rns	S2rns	S2rns
Ly-hb-slB*	S2rn	S2rns	S3o	S3r	S2rn	S2rn	S2rns
Ly-slB	S2rn	S2rns	S3o	S3r	S2rn	S2rn	S2rns
Ly-slC	S2rns	S2erns	S3ewo	S3r	S2erns	S2erns	S2erns
Ly-slC*	S2rn	S2erns	S3ewo	S3r	S2ern	S2ern	S2erns
Ly-Ty-slB	S3r	S3r	S3o	N	S3r	S3r	S3r
Mr-hb-slB	S3r	S3r	S3o	N	S3r	S3r	S3r
Ty-gslC	S3r	S3r	S3ewo	N	S3r	S3r	S3r
Ty-gslC*	S3r	S3r	S3ewo	N	S3r	S3r	S3r
Ty-gslD	S3r	S3er	N	N	S3er	S3er	S3er
Ty-gslD*	S3r	S3er	N	N	S3er	S3er	S3er
Ty-hb-gslB	S3r	S3r	S3o	N	S3r	S3r	S3r
Ty-hb-gslC	S3r	S3r	S3ewo	N	S3r	S3r	S3r
Ty-hb-gslC*	S3r	S3r	S3ewo	N	S3r	S3r	S3r
Ty-hb-gslD	S3r	S3er	N	N	S3er	S3er	S3er

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	ยางพารา	อ้อย	ข้าว	ปาล์มน้ำมัน	เมล่อน	แคนตาลูป	พริก
Ty-hb-gslD	S3r	S3er	N	N	S3er	S3er	S3er

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี พ.ศ. 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางการกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่ง

ได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 2,494 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.97 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 2,048 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.65 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 953 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.77 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 95,296 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 76.97 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ใน

ส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 20,594 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 16.63 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 438 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสม กล้วย ฝรั่ง พุทรา มะขาม มะนาว มะพร้าว มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มะละกอ

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 1,493 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน ฝรั่ง พารา สะเดา

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 28,496 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 23.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด พริก พืชผัก

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 85 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ มะม่วงหิมพานต์ กล้วย มะนาว

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 464 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 380 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.31 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสม กล้วย ฝรั่ง พุทรา มะขาม มะนาว มะพร้าว มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มะละกอ

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 8,142 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.58 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน ฝรั่ง พารา สะเดา

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 35,183 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 28.42 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด พริก พืชผัก

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 21 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ มะม่วงหิมพานต์ กล้วย มะนาว

3) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 421 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 47 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 374 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก และโรงเรือนเลี้ยงสุกร

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,021 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.25 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 3,509 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.25 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 383 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.31 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 129 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน สถานีบริการน้ำมัน สุสาน ป่าช้า เป็นต้น

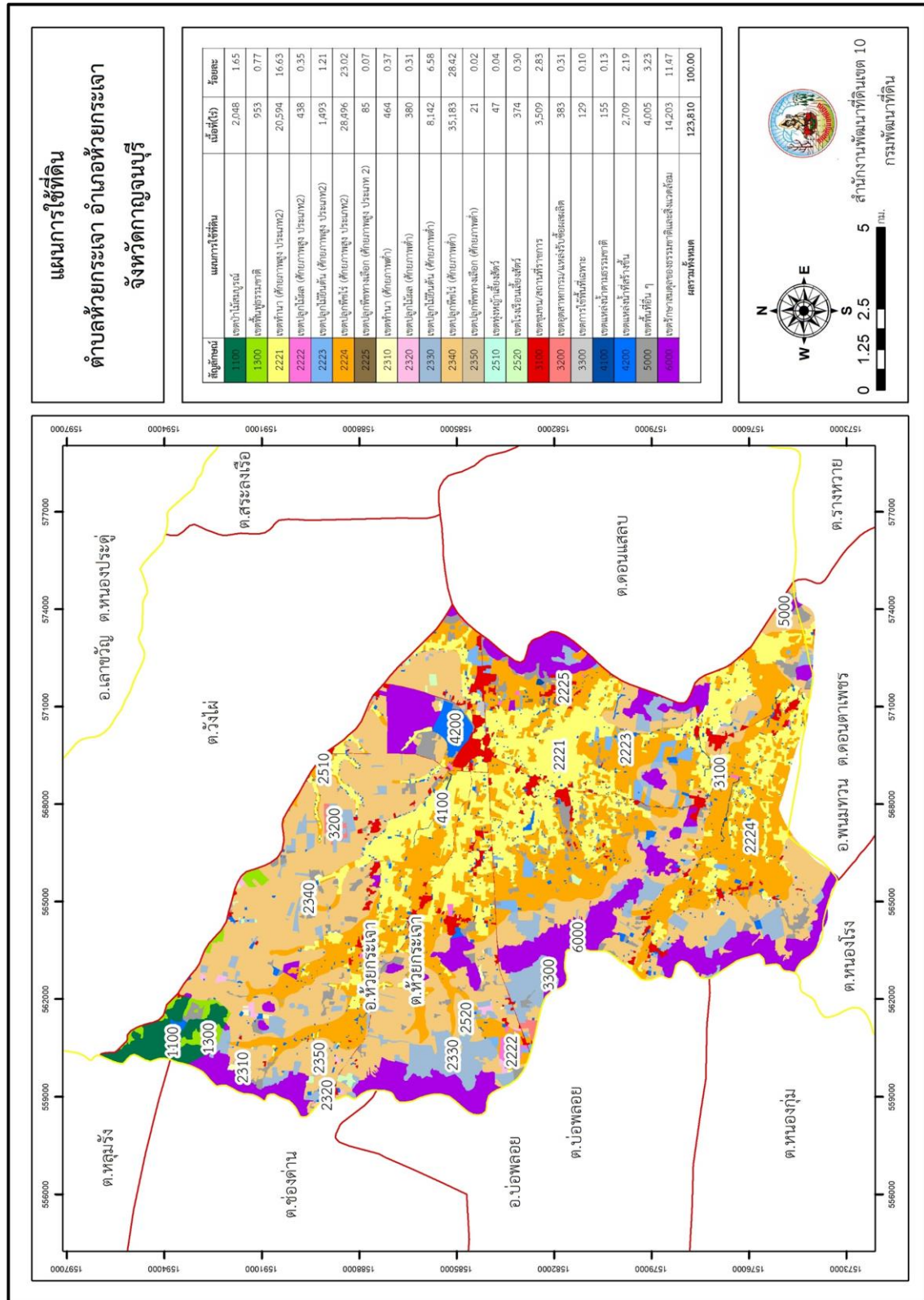
6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 2,864 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.31 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตของ ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 155 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 2,709 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.19 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น บ่อน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 4,005 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.23 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น บ่อดิน บ่อลูกรัง พื้นที่ถม เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 14,203 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.47 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าผลัดใบสมบูรณ์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

สัญลักษณ์	แผนการใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
1	เขตป่าไม้	3,001	2.42
1100	เขตป่าไม้สมบูรณ์	2,048	1.65
1300	เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	953	0.77
2	เขตเกษตรกรรม	95,296	76.97
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	51,106	41.28
2221	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)	20,594	16.63
2222	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	438	0.35
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)	1,493	1.21
2224	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)	28,496	23.02
2225	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	85	0.07
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	44,190	35.69
2310	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	464	0.37
2320	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	380	0.31
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	8,142	6.58
2340	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพต่ำ)	35,183	28.42
2350	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพต่ำ)	21	0.02
	เขตปศุสัตว์	421	0.34
2510	เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	47	0.04
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	374	0.30
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,021	3.25
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	3,509	2.83
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	383	0.31
3300	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	129	0.10
4	เขตแหล่งน้ำ	2,864	2.31
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	155	0.13
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	2,709	2.19
5	เขตพื้นที่อื่น ๆ	4,005	3.23
6	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	14,203	11.47
ผลรวมทั้งหมด		123,810	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรีแล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลห้วยกระเจาไปเสนอต่อเทศบาลตำบลห้วยกระเจา เพื่อมีมติให้ ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยง สู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่ กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และ ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน ในปีงบประมาณ 2568

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรร ให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

7.2.1 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินกรด มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- 1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- 3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- 4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 5) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- 6) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

7.2.2 การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- 1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 พื้นที่แหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลห้วยกระเจา เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ และการปรับปรุงที่ดินให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลห้วยกระเจา กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลห้วยกระเจาในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาการขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำจนเกิดแล้งซ้ำซาก และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดิน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นำผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และจากการวิเคราะห์การชะล้างพังทลายของดินในตำบลห้วยกระเจา พบว่ามีอัตราการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 13,598 ไร่ ซึ่งผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียหน้าดินถูกชะล้างลงสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือน ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนดินเงินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น ประกอบกับคลองส่งน้ำในพื้นที่เกิดการชำรุด

เสียหาย จึงทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในทุกหมู่บ้าน ทั้งน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 21,264 ไร่ หรือร้อยละ 17.17 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ดินบางคล้าที่มีความอิ่มตัวเบสสูง ชุดดินท่ายาง ดินท่ายางที่มีความอิ่มตัวเบสสูง และดินแม่ริมที่มีความอิ่มตัวเบสสูง และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 20,888 ไร่ หรือร้อยละ 16.87 ของเนื้อที่ตำบล คือ ดินเขาพลองที่เป็นทรายหนามาก ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวทำให้มีปัญหาในเรื่องการกักเก็บน้ำในดิน เพราะไม่สามารถกักเก็บน้ำเอาไว้ได้

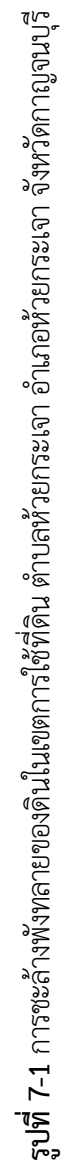
ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากผลการกระทบของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดเงินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น มีกิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบการขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 3 ประการ คือ (1) **สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม** (2) **ขุดเจาะบ่อบาดาล และ** (3) **ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ**

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 4 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว สรุปได้ว่า “**ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง**”

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ กับปัญหการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ โดยจัดทำโครงการ “**การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ**” โดยการจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำหรือพรางน้ำป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล การปรับปรุงที่ดิน และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

ซึ่งก่อนที่จะทำโครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำได้ จะต้องแก้ปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกินของเกษตรกรในพื้นที่ก่อน เนื่องจากในตำบลห้วยกระเจาส่วนใหญ่เกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตทำนาข้าว เนื้อที่ 21,058 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	463,250 446,250 15,000 2,000
2. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 63,679 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโดไลม์ 1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	558,250 2,000 446,250 15,000 32,500 59,500 3,000 300,000 300,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 818 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์ 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	518,250 2,000 446,250 7,500 59,500 3,000 300,000 300,000
4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 9,635 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	2,000 2,000
5. เขตปลูกพืชสวน เนื้อที่ 107 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	2,000 2,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,543,750
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	600,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	2,143,750

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 21,058 ไร่ 1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 63,679 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 818 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 9,635 ไร่ 1.5 เขตปลูกพืชสวน เนื้อที่ 107 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นที่ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 5) โครงการการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 8) โครงการสร้างและพัฒนากษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 9) โครงการพัฒนากษตรกรยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 10) โครงการพัฒนารัฐกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 11) โครงการมันสำปะหลังพันธุ์ดี (อบต.ดอนแสลบ)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครื่องขยายแสงเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 16) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 17) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 18) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัด) 19) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี 20) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (เทศบาลตำบลห้วยกระเจา)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.6 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 421 ไร่	1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมประมง) 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (กรมประมง) 3) โครงการพัฒนาพื้นที่เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการเลี้ยงปลาในสระน้ำขนาดเล็ก (เทศบาลตำบลห้วยกระเจา) 5) โครงการฝายเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร (เทศบาลตำบลห้วยกระเจา) 6) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงสระเก่า (เทศบาลตำบลห้วยกระเจา)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 2,864 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1.ปรับปรุงบึงดิน														
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่ ไม่ถาวร/ไม่ยืนต้น/พืชสวน	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ไร่	500	500	500	500	500	2,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500	พด.	
	เขตปลูกพืชทางเลือก														
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่ ไม่ถาวร/ไม่ยืนต้น	1.2 การผลิต-จัดหามูลสัตว์พื้นท้องที่ปุ๋ยสด	ตัน	45	45	45	45	45	225	1,338,750	1,338,750	1,338,750	1,338,750	6,693,750	พด.	
	เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่ ไม่ถาวร/ไม่ยืนต้น/พืชสวน	ไร่	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	12,500	37,500	37,500	37,500	37,500	187,500	พด.	
เขตปลูกพืชทางเลือก	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด														
	เขตปลูกพืชไร่/ไม่ถาวร/ไม่ยืนต้น	กลุ่ม	10	10	10	10	10	50	32,500	32,500	32,500	32,500	162,500	พด.	
เขตปลูกพืชไร่/ไม่ถาวร/ไม่ยืนต้น	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้สามารถบริหารจัดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	ตัน	70	70	70	70	70	350	119,000	119,000	119,000	119,000	595,000	พด.	
	เขตปลูกพืชไร่/ไม่ถาวร/ไม่ยืนต้น/พืชสวน														
เขตปลูกพืชไร่/ไม่ถาวร/ไม่ยืนต้น/พืชสวน	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	400	400	400	400	400	2,000	6,000	6,000	6,000	6,000	30,000	พด.	
	2.การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
เขตปลูกพืชไร่/ไม่ถาวร/ไม่ยืนต้น/พืชสวน	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	2,500,000	600,000	600,000	600,000	600,000	3,000,000	พด.	
	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์														

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำธณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop_1 มีนาคม 2567.

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลห้วยกระเจา

อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10 กรมพัฒนาที่ดิน